			
	LAUSUNTO		1 (2)
	11.12.2019		

Sosiaali- ja terveyslautakunnalle

Vanhusneuvoston lausunto tehostetun palveluasumisen ja palveluasumisen asiakkuuden kriteereistä

Vanhusneuvosto toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Espoon kaupungin pitkäaikaishoidon uusi hankinta tulee voimaan vuoden 2020 alusta. Tällöin asiakkaat saavat valita haluamansa hoivakodin.

Vanhusneuvoston mielestä tämä merkitsee erittäin suurta ja myönteistä uudistusta ja asiakkaan itsemääräämisoikeuden lisääntymistä. Asiakkaalla on todellista määräysvaltaa itseään koskevassa asiassa.

Vanhusneuvosto korosti 24.5.2017 asiakkuuskriteereistä antamassaan lausunnossa asiakkaan huomioimista yksilöllisesti ja kysyi, mikä on hänen itsemääräämisoikeutensa vaikutus palveluun ja kuinka paljon asiakkaan oma toive vaikuttaa palvelupäätökseen. Vanhusneuvosto antoi lausuntonsa hoiva-asumisen asiakkuuskriteerien toimivuudesta 20.2.2019. Suuri osa kriteereistä ovat edelleen voimassa.

Tärkeät asiakkuuden kriteerien lisäykset koskevat tehostettua palveluasumista muistipalvelukeskuksissa. Vanhusneuvosto kannattaa tehtyä ehdotusta.

Vanhusneuvosto on juuri antanut lausuntonsa kotihoidon valinnanvapauspilotista, joka on lopetettu ja jonka osalta esitetään, että sosiaali- ja terveyslautakunta merkitsee kotihoidon valinnanvapauspilotin yhteenvedon tiedoksi ja kehottaa vanhusten palveluja kehittämään pilotin kokemusten perusteella uudentyypin palvelusetelin palveluvalikkoon.

Pilotin arvioinnin mukaan valinnan tekijöillä pitäisi olla myös paljon tietoa palveluntuottajista ja palvelun laadusta, jotta valinta onnistuu. Valinnanvapausmalli vaati runsaasti asiakkaiden ohjausta, neuvontaa sekä aktiivista ja jatkuvaa tiedottamista asiakkaille, työntekijöille ja palveluntuottajille Pilotissa Nestoriin oli varattu yhden työntekijän työpanos. **Arvioinnissa valinnanvapausmallin todetaan olevan vaativa malli ikäihmisille, koska uusia palveluntuottajia ei tunnettu ja asiakkaan olisi pitänyt ottaa itse yhteyttä palveluntuottajaan sopiakseen palvelun tuottamisesta. Asiakkaiden ja omaisten antamissa suorissa palautteissa nousi esiin valinnan tekemisen vaikeus.**

Onko kotihoidon valinnanvarauspilotista otettu oppia?

			
	LAUSUNTO		2 (2)
	11.12.2019		

Palveluasumista tarvitsevat henkilöt ovat kotihoidon asiakkaitakin huonokuntoisempia kuten kriteerien liitteistä ilmenee (RAI: Häiriö vähintään kahdessa seuraavista: päätöksentekokyky, ymmärretyksi tuleminen, lähimuisti).

Kriteereissä todetaan, että ”erityistä huomiota kiinnitetään yksinäisten vanhusten palveluohjaamiseen”. Mitä tarkoitetaan yksinäisyydellä? On suuri ero huolehtia vanhuksen edunvalvonnasta verrattuna jopa ystävyyteenkin.

Valinnanvapaus on hyvä asia niille, joilla on edunvalvontaan sitoutunut omainen tai läheinen. Kriteereissä todetaan: Palveluseteli mahdollistaa laajemman valinnanvapauden ja palvelusetelin valinneet asiakkaat ovat jonossa ensisijaisia. Jää epäselväksi missä jonossa ja kenen suhteen - kaupungin vai palveluntuottajan jonossa? Eikö tarpeen pitäisi ratkaista.

Miten Nestorin palveluohjaus on resursoitu vastaamaan uuteen toimintamalliin ottaen huomioon kotihoidon pilotista saadut kokemukset? Palveluasumisen asiakasmäärä on yli kymmenkertainen kotihoidon pilotin asiakasmäärään nähden.

Vanhusneuvosto korostaa, että kunnalla on edelleen velvollisuus järjestää hoidon tarpeen mukainen palvelu oikea-aikaisesti, kuten kriteereissä todetaan.

Tarvittaessa paikka voidaan osoittaa myös sellaisesta hoivakodista, joka ei ole asiakkaan toiveen mukainen. Mahdollinen on myös tilanne, jossa palveluntuottaja kokee asiakkaan liian huonokuntoiseksi. Ohjeet on kirjoitettu asiakkaalle, joka ”voi vaihtaa halutessaan hoitopaikkaa” ja ”etsiä itselleen sopivan hoitopaikan”. Monikohan asiakas näin itse tekee?

Vanhusneuvosto esittää, että toimintamallin toimivuudesta ja vanhuspalvelulain mukaisten velvoitteiden toteutumisesta tehdään tutkimus.

Espoossa 11.12.2019

ESPOON VANHUSNEUVOSTO

Olli Männikkö Marja-Liisa Lahtinen

Puheenjohtaja Varapuheenjohtaja

Katri Rannisto Kerttu Perttilä

jäsen jäsen